

30.08.2016

Vastaanottaja

Lausuntopyyntö 31.5.2016 OM 7/41/2014

SM/PO lausunto / HE luonnos rikosoikeudelliseen yleissopimukseen tehdyn varauman peruuttamisen hyväksyminen ja rikoslain muuttaminen vaikutusvallan väärinkäyttämisen kriminalisoimiseksi ja oikeushenkilön rangaistusvastuun laajentaminen

Oikeusministeriö on pyytänyt Sisäministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lahjontaa koskevaan rikosoikeudelliseen yleissopimukseen tehdyn varauman peruuttamisen hyväksymisestä ja laiksi rikoslain muuttamisesta, siltä osin, kun on kysymys nk. vaikutusvallan väärinkäytön kriminalisoinnista.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan rikoslain täydentämistä vaikutusvallan kauppaamisrikoksesta koskevalla säännöksellä. Oikeushenkilön rangaistusvastuuta ehdotetaan ulotettavaksi vaikutusvallan kauppaamisrikokseen. Em. säätelyllä tehostettaisiin korruptiorikollisuuden torjuntaa. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi vaikutusvallan väärinkäyttöä koskevan varauman peruuttamisen.

Oikeushenkilön rangaistusvastuun soveltamisala ehdotetaan ulotettavaksi myös törkeään kirjanpitorikokseen, jolloin yksilöllisen vastuun ohella oikeushenkilö voisi joutua toiminnassaan tehdystä törkeästä kirjanpitorikoksesta rangaistusvastuuseen.

Vaikutusvallan kauppaamisrikos

Yleissopimuksen (SopS 108/2002) 12 artiklassa tarkoitettu vaikutusvallan väärinkäyttö on korruptiorikos, joka eroaa rakenteellisesti perinteisestä lahjusrikoksesta. Ehdotetussa vaikutusvallan kauppaamisrikoksessa on kyse kolmiasiansuhteesta, missä edun tarjoaja antaa etuuden välimiehelle, jotta tämä puolestaan vaikutusvaltaansa hyväksi käyttäen vaikuttaisi epäasiallisesti virkamieheen tai kansanedustajaan. Kyseessä on siis edunsaajaan ja välimieheen kohdistuva rikosoikeudellinen säätely.

Rikosnimikkeen muotoilu ja sen sijoittaminen yhteen säännökseen on onnistunut ja selkeyttää pykälän tulkintaa. Rikoksen tunnusmerkistöön liittyvät yksityiskohdat on käyty läpi perusteellisesti. Tunnusmerkistöön liittyvien sanamuotojen osalta olisi kuitenkin käytettävä erityistä tarkkuutta ja yksiselitteisiä käsitteitä, jotta esitutinnan kannalta välttäisiin vaikeilta näyttöongelmilta. Kokonaiskuvan kannalta katsottuna uusi säännös täydentäisi lahjusrikosten tulkintaa ja hankalilta perinteisten lahjusrikosten osallisuuskysymyksiin liittyviltä ongelmilta voitaisiin välttyä.

Asian valmisteluvaiheessa työryhmä päätyi sille kannalle, että erityiselle vaikutusvallan väärinkäyttöä koskevalle säännökselle ei ole tarvetta. Työryhmä perusteli kantaansa sillä, että mm. säätelyn rakenne, laillisuusperiaatteen vaatimukset, poliittinen osallistumisoikeus ja sananvapaus aiheuttaisivat rajoitteita

30.08.2016

uudelle sääntelylle. Ehdotusluonnoksessa on kuitenkin pyritty huomioimaan em. näkökantoja ja poistamaan lakiteknisesti niihin liittyviä ongelmakohtia.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää esitysluonnoksen ehdotusta rikoslain täydentämistä vaikutusvallan kauppaamisrikoksella ja oikeushenkilön rangaistusvastuun ulottamista vaikutusvallan kauppaamisrikokseen kannatettavina. Suomen tekemän varauman peruuttamista voidaan pitää perusteltuna. Em. toimenpiteillä voidaan katsoa olevan selkeä yhteys korruptiorikollisuuden torjunnan tehostamiseen ja julkisen päätöksenteon läpinäkyvyyden edistämiseen.

Oikeushenkilön rangaistusvastuu /törkeä kirjanpitorikos

Sisäministeriö pitää perusteltuna ja kannatettavana ehdotusta oikeushenkilön rangaistusvastuun ulottamisesta törkeään kirjanpitorikokseen. Törkeä kirjanpitorikos on suhteellisen vakava teko, missä on usein käytetty väärä tositteita tai hävitetty kirjanpito. Toiminta on ollut siis aktiivista ja suunnitelmallista tai jopa organisoitua. Teolla on yleensä tavoiteltu taloudellista hyötyä myös oikeushenkilölle.

Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja Juha Paukkunen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 30.08.2016 klo 08:36. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Jakelu

Oikeusministeriö

Tiedoksi

Lainsäädäntöneuvos Jussi Matikkala OM
Osastopäällikkö Kauko Aaltomaa